

QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar il-Ħamis, 27 ta' Ġunju, 2024

Numru 4

Rikors Numru 734/22 TA

Atlas Insurance PCC Limited [C-5601] kif surrogata fid-drittijiet tal-assikurat tagħha Burmarrad Commercials Limited

vs

Jessica Attard Formosa [ID Numru 0566084M]

u

Saimir Pllumbi [ID Numru 0173163A]

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat ta' Atlas Insurance PCC Ltd (is-Socjeta' Attrici) tal-11 ta' Awwissu 2022 li permezz tiegħu ppremettiet u talbet is-segweni:

1. "Illi fis-sitta ta' Marzu tas-sena elfejn wiehed u ghoxrin (06.03.2021), ghal habta tal-erba' ta' wara nofsinhar (16:00), waqt li l-intimat Saimir Pllumbi kien qiegħed isuq il-vettura bin-numru ta' registrazzjoni ACE 328, appartjenti lill-intimata Jessica Attard Formosa, u dan minghajr licenzja tas-sewqan u minghajr ebda kopertura assikurattiva, habat gol-istabbiliment maghruf bhala "*Burmarrad Commercials*", appartjenti lis-socjeta' assikurata minn dik esponenti, Burmarrad Commercials Limited, fejn, oltre ghal hsara

mgarrba fil-faccata tal-imsemmi stabbiliment, habat go diversi ingenji illi kienu parkeggjati fl-istess sit; dan kif jirrizulta mir-rapport tal-pulizija li qieghed jigi hawn anness u markat bhala **Dok. A**.

2. Illi l-intimat Saimir Pllumbi kien jahti unikament ghall-incident awtomobilistiku *de quo* minhabba imprudenza, imperizja, negligenza u inosservanza tar-regolamenti, bi ksur tal-Artikoli 1031 u 1032(1) tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta. Tant hu hekk li, fil-verzjoni moghtija minnu *a tempo vergine*, huwa ammetta illi "*I was driving and went to use the mobile phone when all of a sudden the accident happened*".
3. Illi jirrizulta ukoll li, dak inhar tal-incident awtomobilistiku in dezamina, l-intimat Saimir Pllumbi kien qieghed isuq il-vettura bin-numru ta' registrazzjoni ACE 328 minghajr licenzja tas-sewqan valida. Barra minn hekk, l-istess vettura, li kienet tappartjeni lill-intimata Jessica Attard Formosa, ma kellhiex kopertura assikurattiva, liema kopertura kienet skadiet (u ma gietx renovata) fil-wiehed u tletin ta' Jannar tas-sena elfejn wiehed u ghoxrin (31.01.2021). Dan kif jirrizulta mill-investigazzjoni tal-pulizija ezequttiva [vide Dok. A] fejn jinghad li, "*Meta l-pulizija kienet qed taghmel il-verifiki necessarji stabilixxiet li l-vettura ACE 328 kienet rregistrata fuq Jessica Attard u kellha l-licenzja tat-triq (Jan 21) u l-polza ta' l-assigurazzjoni skaduti mill-31/01/2021. Il-pulizija nformat b'dawn lil Pllumbi, Saimir u lil Jessica Attard fejn spjegaw illi kienu jafu b'dan kollu*".
4. Illi s-socjetà esponenti Atlas Insurance PCC Limited indennizat lis-socjetà minnha assikurata - Burmarrad Commercials Limited - fis-somma ta' wiehed u sebghin elf mija hamsa u tletin ewro (€71,135) [hekk kif jirrizulta mis-*survey report* li qieghed jigi hawn anness u markat bhala **Dok. B** kif ukoll il-fattura rilaxxjata mill-istess Burmarrad Commercials Limited li qieghda tigi markata bhala **Dok. C**]. Ghaldaqstant, in vista ta' dan il-hlas, is-socjetà Atlas Insurance PCC Limited giet surrogata fid-drittijiet tas-socjetà Burmarrad Commercials Limited [hekk kif jirrizulta mis-surroga li qieghda tigi hawn annessa u markata bhala **Dok. D**].
5. Illi, di più, is-socjeta' esponenti garrbet spejjes addizzjonali fir-rigward tal-ipprocessar ta' din il-*claim*, liema spejjes kienu jammontaw ghal tlett mija u seba' ewro u erbghin centezmu (€307.40) [hekk kif jirrizulta mill-fatturi li qieghdin jigu markati bhala **Dok. E** u **Dok. F**].
6. Illi ghalhekk, in vista tal-premess, is-socjetà esponenti garrbet danni fl-ammont komplessiv ta' wiehed u sebghin elf erba' mija tnejn u erbghin ewro u erbghin centezmu (€71,442.40).
7. Illi in vista tal-fatti hawn fuq esposti, l-intimati Jessica Attard Formosa u Saimir Pllumbi kienu unikament responsabbli ghall-incident in dezamina u ghandhom ghalhekk jirrispondu ukoll ghad-danni konsegwenzjali subiti mis-socjetà esponenti, solidament bejniethom.

8. Illi minkejja li l-intimati kienu interpellati sabiex jaghmlu tajjeb ghad-danni subiti mis-socjetà esponenti u dan permezz ta' ittra interpellatorja datata sittax ta' April tas-sena elfejn wiehed u ghoxrin (16.04.2021) kif ukoll permezz ta' ittra ufficjali tat-tmintax ta' Mejju tas-sena elfejn tnejn u ghoxrin (18.05.2022), debitament notifikata lill-imsemmi intimati, huma baqghu inadempjenti.

Ghalhekk kellha ssir din il-kawza fejn is-socjetà esponenti qieghda titlob lil din l-Onorabbli Qorti, ghar-ragunijiet kollha premessi, sabiex:

1. Tiddikjara lill-intimati Jessica Attard Formosa u Saimir Pllumbi unikament responsabbli ghall-incident fuq deskritt, ossija dak illi sehħ fis-6 ta' Marzu 2021, fi Triq Burmarrad San Pawl il-Bahar, u ghad-danni kollha li bhala konsegwenza tal-istess garrbet is-socjetà esponenti.
2. Tillikwida d-danni kollha sofferti mis-socjetà esponenti fl-ammont kompressiv ta' wiehed u sebghin elf erba' mija tnejn u erbghin ewro u erbghin cemtezzmu (€71,442.40).
3. Tikkundanna lill-intimati sabiex, solidament bejniethom, ihallsu lis-socjetà esponenti s-somma ta' wiehed u sebghin elf erba' mija tnejn u erbghin ewro u erbghin cemtezzmu (€71,442.40) hekk likwidata.

Bl-ispejjes, komprizi dawk tal-ittra interpellatorja tas-16 ta' April 2021, dawk tal-ittra ufficjali tat-18 ta' Mejju 2022, u dawk tal-ittra ufficjali presentata kontestwalment ma' dawn il-proceduri fil-konfront tal-Fond ghal Protezzjoni u Kumpens sabiex, ghal finijiet u effetti kollha tal-ligi, tigi notifikata bil-presentata tal-istess proceduri, u bl-imghax legali b'effett mit-18 ta' Mejju 2022 sad-data tal-pagament effettiv kontra l-intimati Jessica Attard Formosa u Saimir Pllumbi, solidament bejniethom, li huma ngunti ghas-subizzjoni.”

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Jessica Formosa u Samir Pllumbi (il-konvenuti) tad-9 ta' Jannar 2023 li permezz tagħha wiegħbu u eċċipew is-segwenti:

1. “Illi t-talbiet tas-soċjeta' rikorrenti għandhom jiġu miċħuda stante illi huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-esponenti jew min minnhom ma jaħtux għall-kollizzjoni *de quo* u kwindi m'għandhomx iwiegħbu għad-danni.
2. Illi, mingħajr ebda preġudizzju għas-suespost, l-esponenti Jessica Formosa m'għandha l-ebda responsabilita' għall-incident *de quo* stante illi ma kenitx qegħda ssuq il-vettura illi allegatament ikkaġunat

id-danni reklamati u pretizi illi kwindi it-talbiet fil-konfront tagħha għandhom jiġu miċħuda;

3. Illi, mingħajr ebda preġudizzju għas-suespost, it-talbiet tas-soċjeta' rikorrenti għandhom jiġu miċħuda stante illi bl-ebda mod ma jaħti l-esponenti Saimir Pllumbi għall-incident *de quo*;
4. Illi fi kwalunkwe każ l-esponenti Saimir Pllumbi kien, fil-fatt, munit b'liċenzja tas-sewqan valida meta seħħ l-incident *de quo*;
5. Illi mingħajr ebda preġudizzju għall-eċċezzjonijiet sovrastanti u b'referenza għal Dok. B tar-rikors promutur, l-valutazzjoni tal-vettura tal-għamla Nissan Cabstar bin-numru tal-VIN VWANSTG40G24454913, hija waħda eċċessiva u kwindi it-talbiet tar-rikorrenti huma, eċċessiv;
6. Illi isegwi kwindi illi, fi kwalunkwe każ, l-ammont mitlub ta' wieħed u sebgħin elf, erba' mija tnejn u erbgħin ewro u erbgħin centezmu (€71,442.40) huwa eċċessiv u mhux dovut mill-esponenti jew min minnhom speċjalment meta fl-istess *survey report* ipprezentat mis-soċjeta' attriċi, hemm irraportat illi l-aerial platform ta' fuq il-vettura bin-numru tal-VIN VWANSTG40G24454913 'can be refitted to any other vehicle such as a GVW 7.5 ton';
7. Illi, inoltre u mingħajr preġudizzju għas-suespost, is-soċjeta' assicurata Burmarrad Commercials Ltd. setgħet, kieku riedet, issewwi l-vettura illi allegatament ġarrbet il-ħsarat u dan m'għamlitux u kwindi għandha tbat i hija l-ispejjeż tagħha tat-telf tal-mezz in kwestjoni u kwindi it-talbiet tas-soċjeta' assicurata għandhom jiġu miċħudin.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' rikorrenti illi minn issa hija u l-uffiċjali tagħha huma imġunti għas-subizzjoni."

Rat l-atti u dokumenti kollha fil-Kawża.

Semgħet u qrat ix-xhieda presentata fil-kors tal-Kawża mill-partijiet.

Qrat in-noti ta' osservazzjonijiet.

Punti ta' fatti

1. Fis-6 ta' Marzu 2021, il-konvenut Saimir Pllumbi kien qiegħed isuq il-vettura bin-numru tal-pjanċa ACE 328 liema vettura hija propjeta' tal-

konvenuta Jessica Attard Formosa, li mhux ċar jekk hiex mart jew il-partner tal-konvenut.

2. F'dik id-data, għall-ħabta tal-4.00pm, seħħ l-incident mertu ta' dawn il-proċeduri meta l-konvenut tilef il-kontroll tal-vettura li kien qed isuq u b'konsegwenza daħal f'xi vetturi u l-propjeta' ta' Burmarrad Commercials Limited li hija l-assikurata tas-Socjeta' Attriċi.

3. Is-Socjeta' Attriċi ħallset lill-assikurata tagħha l-ammont komplessiv ta' €71,442.40 ewro biex tagħmel tajjeb għall-ħsara li soffriet b'konsegwenza ta' dan l-incident. Għalhekk b'din il-Kawża s-Socjeta' Attriċi kif issurrogata mill-assikurata tagħha fid-drittijiet li jispettaw lilha qed tagħmel din il-Kawża biex tiġbor l-ammont fuq imsemmi mingħand il-konvenuti.

Punti ta' Liġi

4. Kif tippremetti s-Socjeta' Attriċi fir-rikors promotur l-azzjoni minnha esperita hija abbażi tal-artikoli 1031 u 1032(2) tal-Kodiċi Ċivili u in osservanza tar-regolamenti tat-traffiku. Għalhekk l-azzjoni hija dik akwiljana.

5. Kulħadd huwa mistenni li jgħin ruħu sew mingħajr ma jagħmel ħsara lil ħaddieħor u jekk hekk jagħmel ħsara irid jagħmel tajjeb għaliha. Dan il-ħsieb huwa rifless fis-segwent i tlett artikoli tal-Kodiċi Ċivili:

"1031. Izda, kull wieħed iwieġeb għall-ħsara li tigri bi ħtija tiegħu.

1032 (1) *Jitqies fi htija kull min bl-għemil tiegħu ma jużax il-prudenza, id-diliġenza, u l-ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja.*

(2) *Ħadd ma jwieġeb, fin-nuqqas ta' dispożizzjoni espressa tal-liġi, għall-ħsara li tiġri minħabba nuqqas ta' prudenza, ta' diliġenza jew ta' ħsieb fi grad akbar.*

1033. *Kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel deni, għax ikun irid jew b'nuqqas ta' diliġenza, ta' prudenza jew ta' ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi ħaġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, hu obligat għall-ħlas tal-ħsara li tiġri minħabba f'hekk."*

6. Fis-Sentenza fl-ismijiet Dr. Remigio Zammit Pace noe -vs- Reginald Fava et noe et, deċiża fil-25 ta' Marzu 2004, il-Qorti qalet hekk fir-rigward ta' obbligi imsemmija:-

"L-istess liġi hi mbagħad daqstant ieħor kategorika u ċara dwar il-punt illi "kull min mingħajr ħsieb li jagħmel jew jonqos li jagħmel id-doveri imposti mill- liġi, huwa obligat għall-ħsara li tiġi minn hekk". Tali prinċipji jabbraċċjaw l-attijiet ta' kummissjoni kif ukoll ta' omissjoni. Kif intqal filkawża "Bonnici vs Mizzi", deċiża minn din il-Qorti fit-28 ta' Marzu, 2003, b'approvazzjoni għal dak li ntqal f'gudikat anterjuri, "Si ha colpa ed il quasi delitto quando vi ha la violazione di un dovere od una volontaria omissione di diligenza, per cui non si prevedono le conseguenze della propria azione od omissione, e si viola il diritto altrui senza volerlo, ed anche senza avvedersene" (Vol.XXIV.I.172)".

7. Issa tajjeb li nifhmu li l-obbligi imsemmija ma humiex eżawrenti għaliex kif ser naraw hemm liġijiet speċjali li jesiġu obbligi oħrajn speċifiċi għas-sengħa li tkun qed tiġi eżerċitata jew minħabba ċ-ċirkostanzi partikulari għall-każ. Għalhekk il-prinċipji enuncjati fil-Kodiċi Ċivili huma ġenerali li fihom jissubentraw obbligi oħrajn speċifiċi kif ingħad.

Konsiderazzjonijiet

8. Il-Qorti mill-ewwel tindirizza dak li jissollewaw il-konvenuti fin-nota tagħhom fir-rigward tas-Sentenza tal-Qorti Kriminali. Bħal donnu l-konvenuti qegħdin jippretendu, li għall-fatt li ma instabux ħatja minn dik il-Qorti u anke għall-fatt li qed jippretendu li f'dik il-kawża ġew leżi d-drittijiet Kostituzzjonali tagħhom, f'din il-Kawża il-Qorti ma tistax issib responsabbilita'. Huma jaslu għall-konkluzjoni li *“Illi allura huwa stabbilit u carissimu illi din il-prova ma tistax tiġi accettata minn ebda Qorti u dan għaliex kif diga' inghad, l-istess prova li nkisbet mill-Pulizija Ezekuttiva b'mod illegali u jikser id-drittijiet fundamentali ta' Saimir u ta' Jessica Formosa.”* (Emfażi tal-Qorti; a' fol 164 para 30).

9. Dan ifisser li l-konvenuti jsostnu li din il-Qorti fil-kompetenza ċivili tagħha għandha tiskarta dak li jemerġi mir-rapport tal-Pulizija. Il-konvenuti qegħdin jikkonfondu l-iter probatorju penali ma dak ċivili, li assolutament ma humiex l-istess. Jibda biex jingħad li l-garanziji kostituzzjonali invokati fil-proċedura penali ma humiex applikabbli għall-proċeduri ċivili għaliex f'dan l-aħħar kamp tal-liġi l-prinċipju ta' dikjarazzjonijiet tal-awto inkriminanti ma jesistix ħlief jekk ikun hemm

proċeduri kriminali pendenti. Dan tant huwa minnu li l-ammissjoni fil-kamp ċivili mhux biss hija r-reġina tal-provi iżda imperatriċi. Fil-kamp ċivili min ikun soġġett għall-proċeduri kriminali ma għandux id-dritt li ma jixhidx iżda li ma jwegibx għall-mistoqsijiet li jistgħu jinkriminawh u dejjem b'referenza għall-proċeduri penali. Di fatti iwieġeb jew ma jwieġibx għall-mistoqsijiet li jsiru lil xhud li jkun parti, ma jostakolax lill-Qorti milli xorta tibqa' tisma' u anke tasal għas-Sentenza. Li ma kienx mod ieħor, il-parti li tkun għamlet il-kawża, partikularment jekk tkun dik danneġġjata, ikollha l-Kawża tagħha iffriżata sakemm tinqata' dik tad-danneġġant.

10. Dan irid jinftiehem li jfisser, li l-eżitu tal-proċeduri penali mhux bilfors iwasslu għall-istess riżultat fil-kamp ċivili pero' dan lanqas ma jfisser li l-provi f'dak il-proċess ma jistgħux jittressqu f'dawk ċivili. Għalkemm il-proċeduri kriminali huma distinti u separati minn dawk ċivili, Qorti ta' ġurisdizzjoni ċivili tista' tirreferi għal dak deċiż f'kamp kriminali għall-fini ta' l-apprezzament tal-provi prodotti quddiemha, u s-sentenza hija prova li **l-Qorti Ċivili tista' tqis u tikkunsidra. Il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-kawża Briffa v. Abela, deċiża fit-28 ta' Marzu 2003,** osservat li ma hemm xejn kuntrarju għall-esebizzjoni f'kawża ċivili ta' kopja ta' sentenza mogħtija mill-Qorti Kriminali fuq l-istess fatti, iżda l-ġudizzju in sede penale jkkostitwixxi *“waħda mill-provi, għalkemm hi prova importanti”*.

11. U fis-Sentenza fl-ismijiet **Xuereb vs Micallef, deċiża fis-26 ta' Novembru 1923** kienet approvat dak li qal il-ġurista Laurent fis-sens illi

“*si ritiene che il giudice civile puo` al bisogno attingere gli elementi della sua canonizzazione alle prove raccolte in procedimento penale*”. Fil-waqt li **I-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet Degabriele vs Montebello, deċiża fit-28 ta' Jannar 2010**, b'adeżjoni ta' ġurisprudenza anterjuri, qalet li “*ma hemm xejn ħażin li ġudikant fi proċess ċivili jorbot deċiżjoni tiegħu mal-provi miġbura fi provediment kriminali*”, *propriu għaliex fil-liġi ma hemm xejn kuntrarju għal esebizzjoni f'kawża ċivili ta' kopja ta' sentenza mogħtija mill-Qorti Kriminali fuq l-istess fatti. Dik il-Qorti enfasizzat, pero', li dik hi biss waħda mill-provi li l-Qorti ċivili trid tiegħu in konsiderazzjoni* “ (ara wkoll, fl-istess sens, is-**Sentenza fl-ismijiet Pace vs Camilleri, deċiża minn din il-Qorti fis-27 ta' Lulju 2007**).

12. Għalhekk l-osservazzjoni li jagħmlu l-konvenuti fin-nota tagħhom, sa fejn jirrigwarda dawn il-proċeduri, huma ħafna 'l bogħod minn dak li trid il-liġi u għalhekk insostenibbli.

13. Dwar ir-responsabbilita' tal-konvenut Pllumbi l-provi kollha jindikaw li huwa manifestament responsabbli għall-incident. Skont ir-rapport tal-Pulizija waqt li dan kien qed isuq mar juża mobile u tilef il-kontroll bil-konsegwenza li ħabat ġo *cherry picker* li kien hemm ipparkjat fil-ġenb tat-triq. Spjega li mad-daqqa spicċa fuq in-naħa l-oħra tat-triq (a' fol 107). Dan jikkonfermah PS 1300 Julian John Fenech li tkellem direttament mal-konvenut u kategorikament għid li dan kollu hu qalulu (a' fol 109).

14. Dan jispjega ukoll kif iċ-*cherry picker* ġie mbuttat għal fuq il-van Mazda u l-vann Mazda ġie mbuttat għal fuq il-*fork lifter* u dan faqa' ix-

showroom (a' fol 109 tergo). Raymond Spiteri enġinier mekkaniku għid li mid-daqgiet li ra fuq il-apparat tal-għamla Palfinger (*cherry picker*) fuq vettura Nissan Chassis Number NT500 seta għid li l-impatt kien kbir. Skont dan ix-xhud il-ħsara hija irreparabbli. Skont dan ix-xhud il-ħsara kienet tiżboq id-€90,000 liema valur jirrapresenta kemm inxtara fis-sena 2017 (a' fol 100 u 101). Dawn il-ħsarat ġew konfermati minn Tarcisio Mercieca motor vehicle surveyor inkarigat mis-Socjeta' Attriċi (a' fol 129). Audrey Mifsud claims executive tas-Socjeta' Attriċi tagħti spjegazzjoni dettaljata tal-ħlas magħmul mis-Socjeta' Attriċi (a' fol 134). Dan kollu jfisser li l-konvenut PIlumbi kien qed isuq b'mod eċċessiv u bi traskuraġni liema bħala. Dan jirrisulta anke mill-ħsarat estensivi li ġarrbet il-vettura tiegħu (ara sketch a' fol 106).

15. Jekk qatt kien hemm każ fejn għandha tkun applikata l-ażjoma ta' *res ipsa loquitur*, dan huwa l-każ. L-awtur Inġliż **Terrell fil-ktieb "The Law of Running-Down Cases"**, pag. 3 jagħmel din l-osservazzjoni:-

"In some areas arising out of road accidents it is unnecessary for the plaintiff to prove actual negligence on the part of the defendant, as the law will infer from the nature of the accident that the driver of the defendant's vehicle has been negligent. In other words the plaintiff may prove facts which in themselves do not establish an actual breach of duty by the defendant, but from which the law will assume that the burden of proving negligence has been discharged by the plaintiff, and the defendant will be in the position of having to meet a 'prima facie' case. If

he does not, or cannot, rebut that 'prima facie case', judgement will be given against him. These facts may be either proved by the plaintiff or admitted on the pleadings. Such cases of 'res ipsa loquitur' fall into well-defined groups by reason of the courts having considered certain sets of facts which continually recur and having decided that in such circumstances the plaintiff has 'prima facie' established negligence against the defendant".

16. Dwar din id-dottrina **Giorgi ("Obbligazioni" – Vol. V Pg. 157)** ighid:-

"Vi sono fatti dannosi che non si sa se siano l'effetto di umana malizia, negligenza o imperizia, o se siano l'effetto di fortuito ... o bene, in questi casi la colpa dev'essere provata direttamente. Vi sono, per contrario, altri fatti dannosi che portano l'impronta della colpa, perche' le nove volte su dieci dipendono appunto dalla umana malizia o imperizia. E quindi manifesto che in tali casi puo' bastare la prova del danno, perche' la colpa ne emerga come naturale presunzione, e debba l'autore del danno assumere la prova del fortuito, se voglia liberarsi".

17. Dwar l-istess dottrina **Davies ighid hekk f'pag. 199 ta' "The Law of Road Traffic"** josserva :-

"In an action for negligence, the burden of proof rests upon the plaintiff and therefore, if he is to succeed in his claim, he must usually establish that what the defendant has done, or failed to do, would not have been

done or omitted by a reasonable man exercising ordinary prudence. In this task, a plaintiff is sometimes assisted by the operation of the maxim res ipsa loquitur. In other words, if an accident happens which would not ordinarily happen if proper care is used, then the mere occurrence of the accident is prima facie evidence of negligence, provided that defendant or his servants have sole control of the thing by which the accident is caused. In such circumstances, the facts speak for themselves if no explanation is given by the defendant”.

18. F’dan is-sens hija wkoll il-ġurisprudenza tagħna (**Kolleż. Vol. XXIV.I.893 u Kolleż. Vol.XLI.II.1123**).

19. F’dan il-każ ukoll “the facts speak for themselves”: il-konvenut saq b’mod għal kollox perikoluż u traskuraġni għall-añhar meta baqa’ diehel f’vetturi u propjeta’ li kienu stazzjonarji. Jidher li l-konvenut kien qed isuq ukoll bi speed qawwi u dan jemerġi min-natura tal-ħsarat subiti. Għalhekk il-kawża prossima tal-inċident hija l-konvenut, li bla qies u mingħajr ebda ġustifikazzjoni ikkawża din il-ħsara kollha (ara **Muscat vs Coppola, deċiża minn din il-Qorti fit-18 ta’ Mejju, 2005**). Il-Qorti tibqa’ immeraviljata b’żewġ affarijiet. L-ewwel waħda li ma kienx hemm danni fiżiċi kbar u kif fid-dawl ta’ dawn il-fatti, il-konvenut għażel li ma ammettix ir-responsabbilita’ biex tal-inqas jiffranka ftit mill-ispejjes ta’ dawn il-proċeduri.

20. Kwantu għall-konvenuta jirriżulta li din il-vettura kienet tagħha u l-Qorti hija moralment konvinta li ppermettiet lill-konvenut l-ieħor isuqha

meta kienet taf li la għandha liċenzja tas-sewqan u l-anqas polza ta' assikurazzjoni. Skont ir-rapport tal-Pulizija l-konvenuta kellha l-liċenzja tat-triq u polza ta' assikurazzjoni skaduti mill-31 ta' Jannar 2021 (a' fol 107). Dan jikkonfermah ukoll Dr. Christopher Spiteri għall-Awtorita' tat-Trasport (a' fol 111 tergo).

21. Il-Qorti tosserva li din il-Konvenuta ma resqitx 'l quddiem biex tipprova tagħti spjega kif il-vettura inkwistjoni ġiet fil-pussess tal-konvenut. Dan ifisser li meta ħalliet lill-konvenut biex isuq il-vettura hija ma kienitx qed taġixxi bil-grad ta' diliġenza tal-bonus pater familia (Ara **Appell fl-ismijiet Fogg Insurance Agencies Limited nomine -vs- George Aquilina u Jean Paul Aquilina tas-16 ta' Diċembru 2015**). Il-konvenuta "*Had full knowledge of the nature and extent of the risk to be run*" u li "*the circumstances are such to show that in incurring the risk he did it on the terms that the loss should fall on him and not on some other person*" (**Charlesworth, "Law of Negligence" paġna 498, kif citat fis-sentenza fl-ismijiet Paul Vassallo et -vs- Carmelo Pace, Appell Ċivili, 5 ta' Marzu, 1986**).

22. Dan ifisser li l-konvenuta għalhekk bħala propjetarja ta' vettura li la kienet liċenzjata u l-anqas assikurata għandha twieġeb għad-danni li kkawżat din il-vettura meta tħalliet f'idejn terzi u dan anke fid-dawl tat-tagħlim fis-**Sentenza fl-ismijiet Avv. Dr Franza Refalo nominee -vs- Paul Caruana tal-PA tal-5 ta' Ottubru 1995**, liema Sentenza hija citatata mis-Socjeta' Attriċi fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħha (a' fol 155).

Id-danni

23. Raymond Spiteri enġinier mekkaniku għid li mid-daqqiet li ra fuq l-apparat tal-għamla Palfinger (*cherry picker*) fuq vettura Nissan Chassis Number NT500 seta għid li l-impatt kien kbir. Skont dan ix-xhud il-ħsara hija irreparabbli u li kienet tiżboq id-€90,000, liema valur jirrapresenta kemm inxtrat fis-sena 2017 (a' fol 100 u 101). Dawn il-ħsarat ġew konfermati minn Tarcisio Mercieca motor vehicle surveyor inkarigat mis-Socjeta' Attriċi (a' fol 129). Audrey Mifsud claims executive tas-Socjeta' Attriċi tagħti spjegazzjoni dettaljata tal-ħlas magħmul mis-Socjeta' Attriċi (a' fol 134).

24. Għalhekk fid-dawl ta' dawn il-provi, li huma inkontestati, l-Qorti hija tal-fehma li l-ammont li qed jintalab ġie pprovat.

25. Il-Qorti qieset ukoll jekk għandhiex tikkundanna lill-konvenuti solidalment bejniethom għall-ħlas tad-danni. Art 1049 tal-Kodiċi Ċivili jiddisponi li (1) Meta żewġ persuni jew iżjed ikunu dolożament għamlu ħsara, l-obbligazzjoni tagħhom għall-ħlas ta' dik il-ħsara hija in solidum. Issa fil-każ li għandha quddiemha din il-Qorti ma tistax tqies li l-konvenuti aġixxew b'dolo, rimprovevoli kemm huwa rimprovevoli dan l-aġir tagħhom. Il-Qorti għalhekk tqis li kull wieħed u waħda mill-konvenuti għandu/ha jwieġeb għall-50% tal-danni kawżati u cioè' 50% kull wieħed mingħajr solidarjeta' bejniethom.

Decide

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija din il-Qorti qed taqta' u tiddeċiedi l-kawża bil-mod segwenti:

Tilqa' l-ewwel talba Attrici.

Tilqa' it-tieni talba Attrici u tillikwida d-danni fl-ammont ta' wieħed u sebgħin elf, erbgħa mija u tnejn u erbgħin punt erbgħin ewro (€71,442.40).

Tilqa' it-tielet talba Attrici u tikkundanna lill-konvenuti kif fuq spjegat, iħallsu lis-Socjeta' Attrici l-ammont hekk likwidat bl-imgħaxijiet legali mill-presenti Sentenza sal-pagament effettiv.

Spejjes tal-Kawza a' karigu tal-konvenuti.

Imħallef Toni Abela

Deputat Registratur